

Cyberattack - matfågel

Det här materialet innehåller ett scenario i två steg. Ta er gärna tid att läsa, fundera och diskutera tillsammans. Missa inte checklisten i slutet. Där finns tips på hur ni kan förebygga och förbereda er för olika händelser.

📖 **Del 1: Läs**

05:30. Väckarklockan ringer. Du gäspar och slänger benen över sängkanten. Tänder i kaminen och tar en kaffe. En snabb blick på telefonen visar att kontakten med hönshuset är bruten. Något konfunderad går du ner mot gårdsplanen. Där möts du av två medarbetare. Ni fortsätter mot stallbyggnaderna. Men de verkar helt mörklagda. När ni går in hör ni att hönsen är oroliga och att ventilationen står stilla. Det stinker ammoniak och utfodringssystemet som borde vara igång, är helt tyst. Några fåglar är oroliga och hungriga, andra har istället börjat kura ihop sig och kniper med ögonen.

Del 1: Diskutera

- Vad gör ni?
- Vilka kontakter ni?
- Varför väljer ni just så?

Del 2: Läs

Ni skaffar er en överblick över situationen och går in i kontrollrummet. Datorn som sköter belysningen, ventilationen, utfodringen och gödselbanden är helt svart och har ingen kontakt med internet. När ni försöker starta den får ni ett meddelande om att en stor lösensumma krävs för att ni ska få tillgång till alla system. I ren desperation öppnar ni några fönster för att öka luftintaget.

Ni funderar på hur ni ska ta hand om fåglarna på bästa sätt, och få i gång den automatiska utfodringen, ventilationen och utgödslingen igen. Vem ligger bakom dataintrånget? Hur ska ni få i gång den manuella driften? Känslan av panik stiger.

Del 2: Diskutera

- Vad gör ni?
- Hur länge klarar ni att upprätthålla manuell drift?
- Hur hade ni kunnat förebygga eller förbereda er för händelsen?

☑ **Checklista: Minska risk för intrång**

- Sätt upp digitala brandväggar
- Skapa säkra lösenord
- Använd tvåstegs-autentisering
- Håll kontakt med grannar via chattgrupp som endast används vid kris eller misstänkt aktivitet

💡 **Tips**

- Säkerhetskopiera information ofta, till extern hårddisk, USB eller moln
- Ha tydliga arbetsinstruktioner, även för manuell hantering

⚠️ **Om du drabbas**

- Ring 112 vid pågående inbrott
- Kontakta polisen via e-tjänst eller 114 14 vid icke-akuta händelser
- Hantera brottsplatsen varsamt så polisen kan säkra spår
- Informera polisen om gällande smittskyddsrutiner
- Kontakta ditt försäkringsbolag
- Vid misstanke om smitta, kontakta veterinär

Om projektet

Materialet har tagits fram inom ramarna för projektet När krisen eller kriget kommer – beredskapsplanering i primärproduktionen av svenska livsmedel. Projektet syftar till att öka primärproducenters förmåga att arbeta förebyggande och ta fram alternativa planer för att bättre stå emot såväl fredstida kriser som krig.

Medverkande organisationer: Statens veterinärmedicinska anstalt, Länsstyrelsen Norrbottens län, Länsstyrelsen Gotlands län, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Hushållningssällskapet Halland, Skånesemin, Växa, Gård & Djurhälsan, Svensk fågel, Svenska ägg. Finansiär: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Samtliga bilder i detta material är framtagna med AI-stöd.